

## **Allmän information om tandsten och tandlossning (parodontit)**

Tandlossning är en av de vanligaste sjukdomar som drabbar hundar och katter. Sjukdomen orsakar kronisk inflammation, obehag och i slutändan tandlöshet om den inte förebyggs och behandlas. Det förekommer även samband mellan dålig munhälsa och andra sjukdomar så som diabetes och kronisk njursvikt.

Plack kallas den bakteriebeläggning som bildas på tänder om dessa inte borstas dagligen. Om inte denna beläggning dagligen avlägsnas sker en tillväxt av bakterier som orsakar en inflammation i tandköttet (gingivit). Tandköttet blir rött, ömt och svullnar vilket orsakar en ficka mellan tand och tandkött. Om plack inte borstas bort sker en förkalkning inom 2 dygn och tandsten bildas. Tandstenen täcks alltid av ett lager plack om tänderna inte borstas.

Hos vissa individer fortsätter inflammationen och orsakar tandlossning (parodontit). Bakterier vandrar längs tandköttet ner i tandfickan och förbrukar mer och mer syre vilket medför att bakterier som trivs i syrefattig miljö ökar i antal. Dessa bakterier tillsammans med kroppens immunförsvar orsakar förlust av den stödjevävnad som håller tanden på plats (tandkött, käkben, tandcement och rothinna).

Om inflammationen på detta sätt tillåts fortsätta längs tandens rot blir tandköttsfickorna allt djupare, tandköttet drar sig tillbaka och käkbenet försvinner. Detta ses först på röntgen. När roten blottas kan det orsaka ilningar och obehag för djuret. Så småningom förloras så mycket av tandens stödjevävnad att tanden blir lös och lossnar, den kan också brytas av på rotnivå. För att inte orsaka obehag måste tänder som har förlorat mycket stödjevävnad dras ut.

När tandlossningen väl har startat kan sjukdomen bara hejdas. Förlorad vävnad förblir förlorad och därför är det mycket viktigt att förebygga sjukdomen genom daglig tandborstning. Då det är bakterierna i plack tillsammans med kroppens immunförsvar som orsakar tandlossning kan hundar där ingen synlig tandsten återfinns ändå ha grava tandlossningsproblem.

Vilka individer med gingivit som kommer att drabbas av parodontit går inte att förutse, därför är målet med den förebyggande behandlingen att minimera mängden plack med hjälp av daglig tandborstning. Parodontit kan också bromsas upp genom daglig noggrann tandborstning.

Regelbundna undersökningar av tandhälsan i kombination med daglig tandborstning utgör grunden för en god munhälsa.

## **Professionell tandrengöring (PTR)**

Vid en professionell tandrengöring (PTR) utförs olika undersökningar för att avgöra varje enskild tands hälsa. Vi mäter förlust av tandens stödjevävnad och utför röntgenundersökning av de tänder som är skadade, har ett ökat fickdjup eller förefaller saknas.

För att kunna utföra en noggrann undersökning och rengöring behöver en PTR utföras under narkos och med djuret kopplat till ett slutet andningssystem, detta för att minimera risker med narkos och för att undvika att bakterier från munhålan når lungorna.

Rengöring av tandfickor och blottade tandrötter är nödvändig för att bromsa utvecklingen av tandlossning. Det räcker inte att ta bort synlig tandsten då denna tandsten egentligen inte bidrar till själva sjukdomen. Tänder och tandfickor rengörs med hjälp av ultraljud och handinstrument. Avslutningsvis putsas tänderna.

Om tänder är rörliga, trasiga eller om fickdjup överstiger 50 % av tandrotenslängd eller om munslemhinnan också är inflammerad kan extraktioner (d.v.s. utdragning av tanden) vara nödvändiga.

## **Tandborstning**

Den viktigaste förebyggande åtgärden är daglig tandborstning. När du gör detta så lär du dig dessutom som djurägare att upptäcka avvikelser såsom rodnad och dålig lukt i tid.

Använd en mjuk tandborste. För att vänja ditt djur vid tandborstning kan du börja med en fingertuta eller gasbinda runt fingret och ha på vatten. Det är den mekaniska rengöringen som viktig. Det finns särskild tandkräm avsedd för djur som kan underlätta tandborstning då de smakar gott. Använd inte tandkräm avsedd för människor då de innehåller fluor som är giftigt vid nedsväljning. Tandborsten kan också fuktas med vanligt vatten. Tandborste är enda sättet att komma åt i tandköttsfickorna. För att vänja hunden eller katten vid borstning kan man nöja sig med att endast borsta några tag på kindtändernas utsidor första gångerna och stegvis öka tills man kan borsta alla tänderna. Var särskilt noga med att borsta i tandköttskanten. Dock kan det ibland vara svårt att borsta tändernas insidor. Man får då nöja sig med utsidorna.

Om tandköttet är inflammerat kan detta även behandlas med bakteriedödande munskölj eller gel som innehåller klorhexidinlösning. Det är viktigt att denna isåfall är anpassad för djur samt för oralt bruk. Använd isåfall detta efter tandborstning en gång dagligen, om munskölj används ska lösningen rinna över tänderna i riklig mängd. Klorhexidinlösningar kan leda till bruna missfärgningar av tänder och slemhinna med detta är ofarligt.